

Војислав Деспић

ПИШЕМ ПЕСМЕ

Понекад се учини да је *ars poetica* самосажалјиво кокетирање са неисказаним идејама; да песник води са собом (благу и увиђавну) расправу о песничкој уметности, опраштајући себи недосегнути језички и симболички зенит. Али, *ars poetica* је одавно и хладни предмет *ars poetice*; чини се да није било песника који се није окушао у певању предмета свог певања на начин критичке масе.

У малој „историји“ сопствених песничких текстова пронашао сам законитост те опсесивне радње: поезија, која је изгубила културну и химничку основу и притом освојила право на језичку анархију, пева своју сопствену филозофију, своја средства, свој атом – реч; као да је егоизам заната победио вољу за сазнањем, тумачењем и сликањем.

Ово је избор песама из двадесетогодишњег временског распона, у којима је свет А замењен паралелним светом А.

МАЛО РЕЧИ

мало речи
тихо пева
оснивање
ове песме

ПИШЕМ ПЕСМЕ

Пишем песме. Боли ме глава. Пишем песме.
Боли ме стомак. Пишем песме. Повраћам.
Пишем песме. Зовем хитну помоћ. Пишем песме.
Одводе ме у болницу. Пишем песме. На уста
ми стављају хлороформ. Пишем песме.
Оперишу ме. Пишем песме. Нећу преживети.
Пишем песме.

РЕЧ, БИБЛИЈСКИ ШПИЈУН

Баук поезије, реч,
стари библијски шпијун,
кружи неколико сантиметара
изнад дрвене Европе
(писаћег стола).
Мало даље, у купаћем костиму,
стојим на устима
и перем,
стално перем сапун.

ЗАШТО МРЗИМ ХАИКУ

1.

Природа је погрешила 1950.
а да расту деца, и пениси, никли су им телескопи
који су нам доказали да смо сами
у централном комитету званом свемир
и да ћемо једино ми због тога
морати да имамо теорију о свемиру.
После Стаљинове смрти, масовно смо поверовали
малом Ајнштајну,
и релативност је у нашим развојним срцима
брзо постала апсолутни закон.
Због неколико техничких грешака 1950.
ја никад нећу личити на Супермена.
Док сам писао прву песму, сам у соби,
1963. године, надао сам се.
Данас сам, на срећу, поново сам, у другој соби,
данас сам соба-намештаљка у којој станујем,
бивши кандидат за Супермена,
двадесет годишњих светлости далеко
од примитивног тренутка писања истинске поезије.
Хиљаду је нас, песника, у овој соби

на западној страни хотела западног Менхетна.
Срећемо се у лифтовима. Журимо горе.
Ми не скачемо, драги читаоци.
Не пада нам на памет да се жалимо
на хипокризију, нуклеарну културу
и распадање свих вредности.
Нико од нас није луд да заговара
повратак природи и сличне бесмислице.
Ми никад нисмо ни покушали да режемо своје вене.

2.

О, Сунце које на Бродвеју залазиш на Бродвеју!
Обасјај дизајном својим све нас који мрзимо хаику!
Отићи ћу одавде спорије него брже,
јер ако не останем умрећу касније него раније.
Збогом, крвава Мери.
Од сутра наручујем сендвиче преко телевизије.
Крвавице Мери, пусти ме,
хоћу на миру да гледам како два полицајца
на Тајмс скверу неонским цевима туку црнаца.
Хоћу! Хоћу! – одлучио сам то још пре
него што су почели, у мени је победио разум стрипа
и нада да ће догађај бити лепши
од сваког покушаја да се касније опише.
Како, рецимо, прецизно, као хеликоптери,
лете изнад његовог недовољно живог и мртвог тела,
пикирају на разбијене груди, једу печене пилиће
и забадају чешљеве с Пете авеније
у Харлем на лобањи,
божићном ћурком ломе му транзистор у који се
његова душа сакрила, јер транзистор је данас јефтин,
захваљујући тржишту.
Осећам се као Трећи наставак Супермена
који помаже мршварење с критичне раздаљине.
Леш је, другови, постао бео,
али су га одмах обојили бојом која се цеди с нашег хотела.
Ретког ли тренутка кад тела надмашују
мисаону несрећу а идеје грешке природе!
О, како је данас боље него 1950!

3.

Поезија није више обавезна
и не мора да се обазире на језик,
није више важно да јој се поврати углед
који је имала 1963. или још раније,
кад су песници скакали из неплаћених соба.

Нама је потребно да пишемо најновију поезију,
ону врсту која нам помаже да лако преживимо
нестанак њених бивших, бивших тема.

ДЕСЕТ ДЕКА ДУШЕ

Песници морају бити дебели
Изразито подбули масни
Са огромним ружичастим стомацима
Украшени стријама и гунтама
Да би лакше извлачили из меса
Бодлерчиће и хелдерлинчиће
Да би снажније испумпавали
Течне глаголе и влажне метафоре
Телевизија их наравно мора приказивати
Као мишеве пацове и усолјене сардине
Као мршаве и напаћене сиромаше
Који речи усисавају из космичке пране
И директне везе са светим богом
Који не постоји нигде
И најдражи гледаоци морају бити уверени
Да је песништво облик најдубље патње
Али у килограму меса и сала
Има најмање десет дека душе
Песници морају бити Фалстафи
Крвави непријатељи Дон Кихота
Да би у тренутку порођаја
На овај свет букнуло милион
Калоричних асоцијација
Сонети и остали коцкасте канте
Чист су изазов форме
Много мршавих песника стане
У један сонет, жалосно је то
О певајте певајте ваге терације кантари
Под метричким центама масне синтаксе

КОНОПАЦ

Песник пише
Замишљен у неку празну шољу
Или духом одсутан данас
Његов дух није у кухињи или соби
Него на другом месту
Ветровитом, кишовитом, перфектном
Постоји конопац који спаја одсутни дух
И тело песниково у столици

Конопац је дугачак шеснаест километара
Кад заврши песму, кад стави тачку тежине
На последњи тас
Песник повуче конопац
Који је израђен од најфинијих челичних влакана
Да не пукне у току ризичне акције
Једном се неком глувом енглеском песнику
Одвезало астрално уже
Он није чуо шкрипање кочница
И дух је наставио да лута по Ламаншу
Без икакве комуникације са енглеским песником
(Французи су то гледали са обале)
Српски песници имају кратке конопце
Од византијске вупе
Грчки песници покушавају тестерама да пресеку везу
Јер су чули да је то радио и Хомер
У Скандинавији се ухвати лед на конопац
Тамо је забрањено намотавати конопац
Преко туђе терасе
Американци се у слободно време играју с конопцем
Тако што на другом крају привезу
Црнца или белца

АНТЕНА

Овде
Овде ће никнути антена за везу
Заборамићемо на јесењи глиб
И бели зимски гроб
Оствариће се наша историјска шанса
Да емитујемо емисије с неба
Поезија кишпа, поезија снег, поезија
Ултраљубичасти зрак
Закупићемо сателит
И двадесет четири сата нећемо престати
Да цмиздримо
Понекад ћемо распалити по који турски каламбур
Или неку хладну скандинавску гуну
Песме ће падати по крововима и кишобранима
Ко не носи качкет доживеће
Блиски сусрет на врху темена
Прекриће се шуме, реке, радничка насеља
На леђа спокојних крава
Падаће хиперманган метафора
Таксисти ће узалудно чистити шофершајбне
Од парчића елегија
У бурад и пластичне кутије

Скупљаће се кишница отпсваних смислова
Тргове и кафанске баште засуће свила вертикалне нежности
Неуморно ће радити електроника у вишим сферама
Да на земљи разне уши пишка
Водићемо хладни рат са другим
Сателитским компанијама
Милион реченица, милион реализама
Три милиона маште
У све запуштене баште

ПРОГРАМ

Ја имам врло строг програм
Писања песама и поема
Мој петогодишњи план изгледа овако:
Једна цела (лакирана, црна) збирка
Добрих песама о космичким питањима
(Песме стилизовати до граница непрепознатљивости)
Једна мала збирка (жута?) песмица
До којих сам дошао случајно, путем неочекиване
Инспирације
У кафани, на броду, под тушем
Двадесет одсто мора бити духовито
Повремено римовано, по могућности запрепашћујуће
Као сазнање крупних тајни
Казаних на мали начин
(И сто грама цинизма – добро да промешам!)
Један пакет песама о катастрофи и катаклизми
Ширити страх и појединцима уливати
Солипсистичку енергију
Разочараним језиком и тешким глаголима
Местимично доводити уплашени разум до парадокса
Овај пакет чувати у фијоци
И отворити га изненада
Седам или осам песама
О великим градовима, пет-шест о спорту
Само три о политици
Једна дужа песма о аутопутевима
Где полиција кажњава све који прођу пешке
четрдесет одсто озбиљно, 30% привидно тужно
Остало иронично, благо и лукаво
Пола стихова дугачко, пола кратко
Неке с насловом, неке са звездицама
Ниједна са посветом
На крају планирам и руковат резервних песама
О сексу, заливању цвећа, породичним трагедијама

С посебном радошћу
Спремам апендикс о опојним биљкама Мексика
А како поезије никад није доста
Биће у мом животу и изненађења
Дванаест bloody fucking хаikuа
На пример